

Udviklingen i centrale økonomiske indikatorer

Sammenfatning

Der er generelt fremgang i den økonomiske aktivitet fra 2003 til 2004. Stigende skatteindbetalinger og øget omsætning i detailhandlen – dog fortsætter rejsepriserne nedad.

Skatteindbetalingerne har været stigende i 2004. Fra slutningen af 2002 og frem til midten af 2003 faldt vækstraten i skattebetalinger med lavpunkt i december 2003. Fra begyndelsen af 2004 og frem har der været fremgang i skatteindbetalingerne.

Rejeværdiindekset, som er en opgørelse af den samlede eksportværdi af rejer, faldt med 14,1 pct. i 2004. En udvikling der har været kendetegnende for de seneste år. Fra 1995 til 2004 er rejeværdiindekset faldet med 37,2 pct. Realværdien af rejeeksporten er således på det laveste niveau i mange år.

Detailomsætningsindekset, som er et mål for detailomsætningen, steg med 7,7 pct. fra 2003 til 2004. Særligt 4. kvartal var i stærk vækst, men generelt har væksten i alle kvartaler i 2004 været større end i 2003.

Antallet af ledige er faldet i første halvår af 2004. I forhold til samme periode i 2003 er ledigheden faldet med ca. 100 personer, således at ledighedsprocenten nu er faldet til 7,5 pct.

Importen der er et udtryk for den indenlandske efterspørgsel efter udenlandske varer hænger nøje sammen med forbruget. I 2004 steg importen i faste priser. Eksporten er derimod faldet lidt i samme periode, hvilket har forøget underskuddet på handelsbalancen.

Indholdsfortegnelse

	Sammenfatning	1
	Indholdsfortegnelse	2
Kapitel 1	Indledning	3
Kapitel 2	Konjunkturindikatorer	4
	Skat	4
Figur 1	Glidende gennemsnit for vækstrater i skatteindbetalinger i perioden fra januar 1995 til og med december 2004	4
	Rejer	5
Figur 2	Udvikling i eksportværdien af grønlandske rejer, faste priser. 1995-2004	5
	Detailhandel	6
Figur 3	Udviklingen i det gennemsnitlige årlige detailomsætningsindeks. 1997-2004 ..	6
Tabel 1	Udviklingen i detailomsætningsindekset, kvartaler. 1997-2004	6
	Ledighed	7
Figur 4	Udviklingen i antallet af personer berørte af ledighed 1997-2004, 1. halvår ...	7
Figur 5	Udvikling i ledigheden i procent. Berørt af ledighed 1997-2004, 1. halvår	7
	Udenrigshandel	8
Figur 6	Eksporten i faste priser. 1998-2004	8
Tabel 2	Indeks over eksportværdien fordelt på udvalgte varegrupper. 1998-2004	9
Figur 7	Importen i faste priser. 1995-2004	9
Tabel 3	Indeks over importværdien fordelt på udvalgte varer. 1998-2004	9
Figur 8	Udviklingen i den grønlandske handelsbalance. 1995-2004	10
Figur 9	Udviklingen i indførselsafgifter, gnsn. 1999-2004	10
Tabel 4	Udviklingen i indførselsafgifter, kvartalsvis, 1999-2004	11
	Forbrug	12
Figur 10	Udviklingen i udvalgte langvarige forbrugsgoder i faste priser. 1990-2004	12
Figur 11	Udviklingen i udvalgte mellemlange forbrugsgoder i faste priser. 1990-2004 ..	13
	Priser	14
Tabel 5	Udviklingen i forbrugerprisindekset, fra januar 1999 til januar 2005.	14
Figur 12	Årlige procentvise ændringer i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Grønland og Danmark fra januar 1992 til januar 2005	14
	Boliger	15
Tabel 6	Indeks over bygge- og anlægsomkostninger fra januar 1999 til januar 2005 ...	15
Figur 13	Årlige vækstrater i byggeomkostningerne. 1994-2004	15
Figur 14	Boligbyggeriet, 1968-2003	16
Kapitel 3	Automatiske stabilisatorer	17
Figur 15	Glidende gennemsnit for årlige vækstrater i skattebetalinger fra personer samt vækstrater i Bruttonationalproduktet fra januar 1995 til december 2004	17
Kapitel 4	Metode	18

1. Indledning

Serien af publikationer om *Konjunktur* udgives af Grønlands Statistik to gange årligt. Formålet er at belyse udviklingen i landets økonomi ud fra en række centrale økonomiske indikatorer.

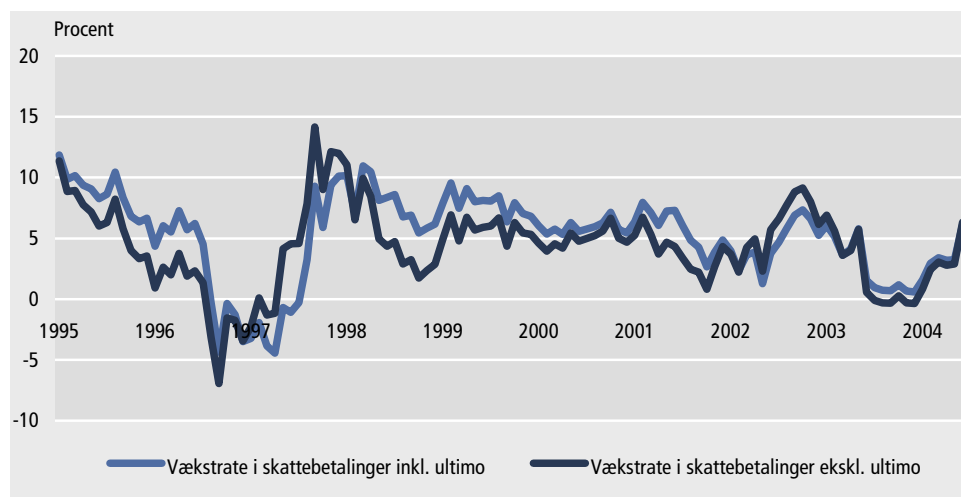
- Hvad er en konjunktur?* En konjunktur er en betegnelse for den økonomiske aktivitet i samfundet. I et tilfælde, hvor der er et økonomisk opsving, er der tale om en højkonjunktur. Hvis det modsatte gør sig gældende, og økonomien befinder sig i en afmatningsperiode, er der tale om en lavkonjunktur.
- Konsekvenser af lav økonomisk aktivitet* Faldende økonomisk aktivitet medfører samfundsøkonomiske tab. Det kan være i form af bl.a. stigende arbejdsløshed, konkurser og aftagende vækstrater i produktionen. Typisk falder investeringerne, fordi der er stigende usikkerhed om de fremtidige indtægter både hos virksomheder og forbrugere. Ved at studere konjunkturerne opnås derfor en bedre mulighed for eksempelvis virksomhederne når det gælder beslutninger om fremtidige investeringer og ansættelser. Desuden kan statistikkerne bruges i forhold til beslutninger om økonomiske justeringer, der kan afbøde økonomiske tilbageslag. Der er dog uenighed blandt forskellige økonomiske skoler om, dels hvorvidt man bør føre en konjunkturudjævnende politik, og dels om det overhovedet er muligt.
- Indikatorerne* I denne publikation præsenteres en række konjunkturindikatorer, som til formål at tegne et nuanceret billede af den økonomiske udvikling her i landet. Nedenstående prioritering afspejler alene Grønlands Statistiks vurdering af vigtigheden af de enkelte indikatorer i forklaringen af de økonomiske bevægelser. Læseren bør være opmærksom på, at ingen af indikatorerne kan tolkes individuelt, men bør vurderes samlet. Følgende udvalgte indikatorer vil blive behandlet i denne publikation:
- Månedlige indbetalinger af skatter
 - Rejeværdiindekset
 - Detailomsætningsindekset
 - Ledighed
 - Udenrigshandel
 - Forbrug
 - Forbrugerprisindekset
 - Indeks over bygge- og anlægsomkostninger
 - Boligbyggeriet
- Data og metode* I publikationen er der en detaljeret gennemgang af metoden i metodeafsnittet placeret sidst i publikationen. For yderligere oplysninger om metode og data henvises til tidligere udkomne publikationer ved Grønlands Statistiks.

3. Konjunkturindikatorer

Skat

I nedenstående figur 1 vises udviklingen i vækstraten i skatteindbetalinger fra personer, henholdsvis med og uden de skatteafregninger der foretages efter årets udgang, i perioden fra januar 1995 til december 2004.

Figur 1. Glidende gennemsnit for vækstrater i skatteindbetalinger i perioden fra januar 1995 til og med december 2004

Det fremgår af figur 1, at der har været stor variation i vækstraten af skattebetalingerne i 1990'erne. Siden 1998 har udviklingen været mere stabil, vækstraterne har generelt været faldende.

Stigende vækstrate i skattebetalinger i 2004

Fra slutningen af 2002 og frem til midten af 2003 faldt vækstraten i skattebetalinger fra 5,1 pct. i maj 2002 til 0,6 pct. i december 2003. I hele 2004 er vækstraterne steget igen til foreløbig 6,1 pct. i juni 2004. Set over en 5-årig periode har der været en mindre opbremsning i økonomien med lavpunkt i juni 2001 samt december 2003.

Nye fradragssatser pr. 1. januar 2005

Fra 1. januar 2005 har Landsstyret hævet det personlige fradrag fra 40.000 til 48.000 kr. årligt. Standardfradraget er desuden hævet fra 8.000 til 10.000 kr. årligt. Disse strukturelle ændringer forventes at have indvirkning på skattebetalinger. I denne publikation anvendes kun skattedata til og med december 2004.

Sæsonudjævning

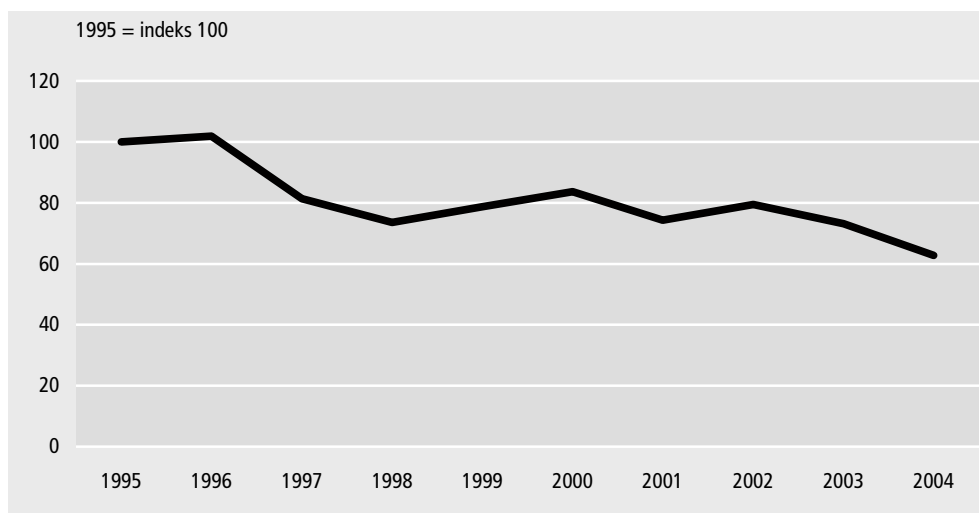
I ovenstående illustration af månedlige skattebetalinger anvendes et glidende gennemsnit over 12 måneder, hvilket har en vis sæsonudjævnet effekt. Tilpasningen anvendes da indbetalinger af skatter kan variere ganske meget på grund af sæsonbettinget aktivitet. En sæsonkorrigeret tidsserie giver derfor et mere korrekt billede af konjunkturbevægelserne i samfundet.

Rejer

Vigtig indtægtskilde Fiskeriet af rejer er en meget vigtig indtægtskilde for samfundet. En ændring i rejerens salgsværdi eller en reduktion af den mængde, der eksporteres, har således betydelige konsekvenser for den indenlandske økonomiske udvikling. Derfor anvendes salgsprisen for rejer og den eksporterede mængde som en af indikatorerne for udviklingen i konjunkturerne.

Data Rejeværdiindekset er udregnet på baggrund af oplysningerne om eksport af rejer i statistikken over Grønlands udenrigshandel.

Figur 2. Udvikling i eksportværdien af grønlandske rejer, faste priser. 1995-2004

Fald i indekset på 14,1 pct. i 2004

Rejeværdiindekset faldt med 14,1 procent i 2004. På figur 2 ses, at denne udvikling har været kendetegnende for rejeeksporten de seneste år. Overordnet har afregningen af rejer været faldende i perioden fra 1995 til 2004. I 1995 var indekset lig 100, i 2004 er det faldet til 62,8 – et fald på 37,2 pct. på 10 år.

Fra 1995 til 1996 steg eksportværdien af rejer – fra indeks 100 til 101,9. I den følgende periode fra 1996 til 1998 faldt indekset til indeks 73,6. Fra 1998 til 2000 er indekset steget med 13,6 procent til indeks 83,6. I løbet af 2001 faldt rejeværdiindekset til indeks 74,3 men steg igen i 2002 til indeks 79,4. Fra 2002 til 2004 er der derimod sket et fald i den samlede eksportværdi af rejer på 21,0 pct. Realværdien af rejeeksporten er dermed på det laveste niveau i mange år.

Detailhandel

Indikator for det private forbrug

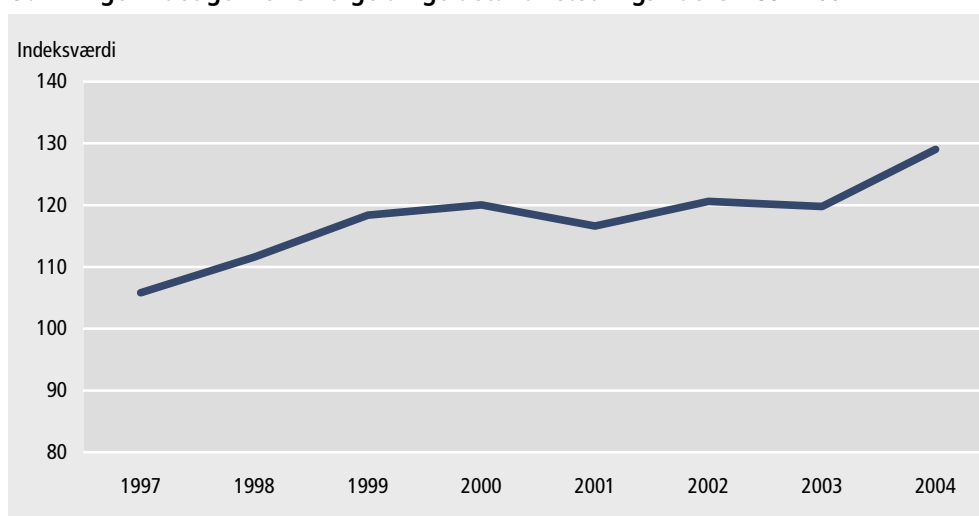
Detailomsætningsindekset har til formål at belyse udviklingen i den grønlandske detailomsætning. Detailomsætningsindekset kan betragtes som en indikator for udviklingen i det private forbrug og dermed som en vigtig indikator i forhold til udviklingen i konjunkturerne.

Fordele og ulemper

Fordelen ved at anvende omsætningen i detailledet som en konjunkturindikator er, at der – i modsætning til f.eks. de varer, der importeres til landet – kun medregnes egentlig ”handel over disken”, mens størrelsen af importen er baseret på en forventning til bl.a. det kommende forbrug. Tallene bør dog tages med et vist forbehold, idet indekset kun er baseret på oplysninger fra en del af detailhandlen.

Nedenstående viser udviklingen i detailomsætningsindekset, som er beregnet på baggrund af gennemsnitlige kvartalsindeks for det enkelte år. Indekset er opgjort i faste priser.

Figur 3. Udviklingen i det gennemsnitlige årlige detailomsætningsindeks. 1997-2004

Anm. Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal.

Pæn stigning i 2004

Detailomsætningsindekset steg 7,7 pct. i 2004, fra indeksværdi 119,8 til 129,0.

Generel positiv udvikling siden 1997

Af figuren fremgår det, at detailomsætningsindekset er steget med 22 pct. fra 1997 (indeks 105,8) til 2004. I perioden fra 2000 til 2001 var der et fald i detailomsætningsindekset på ca. 2,8 pct. og igen fra 2002 til 2003 var der et fald i på 0,5 pct. fra indeksværdi 120,1 til 119,5.

Tabel 1. Udviklingen i detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler. 1997-2004

Juni 1997 = 100	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
1997	97,7	101,0	108,2	116,3
1998	98,3	107,7	114,3	126,1
1999	108,3	111,0	119,4	126,7
2000	109,4	116,7	124,3	129,6
2001	108,7	117,2	121,9	118,7
2002	111,4	117,9	123,4	128,2
2003	111,3	120,7	120,6	126,4
2004	113,3	124,0	126,5	137,5

Bemærk: Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal.

Stigende detailomsætning i 2. halvår af 2004

Som det fremgår af tabel 1 er detailomsætningen for hvert kvartal i 2004 større end i samme periode i 2003. I 4. kvartal 2004 er stigningen på 8,8 pct. i faste priser.

Ledighed

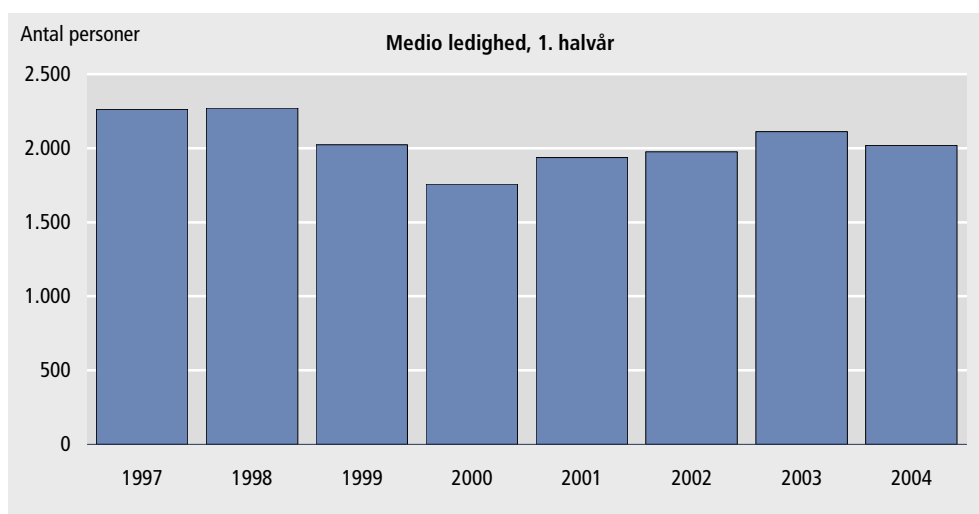
Hvad påvirker ledigheden?

Udviklingen i ledigheden varierer med den økonomiske aktivitet i samfundet. Forbedrede muligheder for afsætning af en virksomheds produkter vil betyde øget produktion, og dermed øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Niveauer for ledigheden afhænger desuden af en række strukturelle faktorer, fx forholdet mellem den geografiske og uddannelsesmæssige fordeling af de ledige og efterspørgslen efter arbejdskraft. Ledigheden, udtrykt ved "berørte af ledighed", lå på et relativt stabilt niveau i midten af 1990'erne efterfulgt af mærkbare fald i ledigheden i både 1999 og 2000.

Svagt faldende ledighed i 2004

Det fremgår af figur 4 at ledigheden i 1. halvår af 2004 er svagt faldende i forhold til samme periode i 2003. Ledighedsprocenten er således faldet fra 7,9 til 7,5, svarende til knap 100 personer.

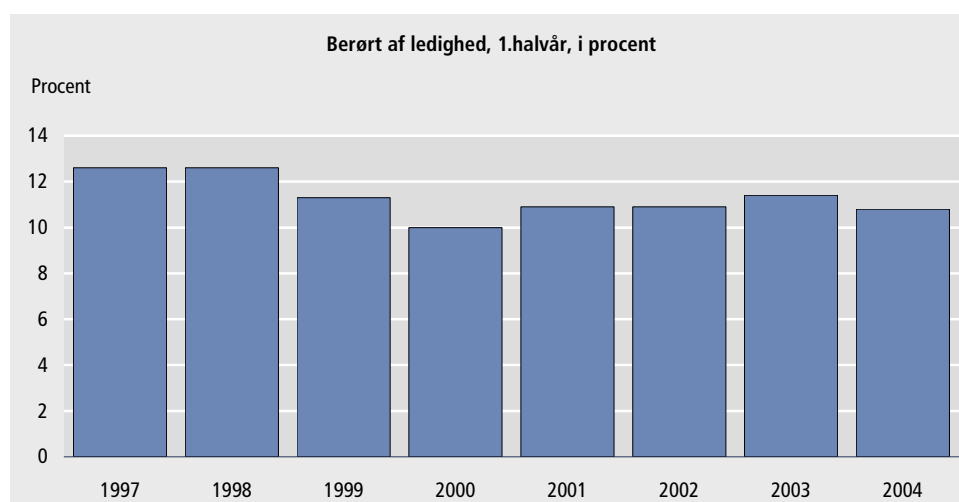
Figur 4. Udviklingen i antallet af medio ledige personer 1997-2004, 1. halvår.

..også fald i antallet af personer berørt af ledighed

Antallet af personer berørt af ledighed faldt ligeledes i 1. halvår af 2004 i forhold til samme periode året før, hvilket fremgår af figur 5. Angivet i procent er ledigheden faldet fra 11,4 til 10,8 pct.

Figur 5. Udvikling i ledigheden i procent. Berørt af ledighed 1997-2004, 1. halvår

Udenrigshandel

Formålet med statistikken over Grønlands udenrigshandel er at belyse handlen med udlandet, der – i forhold til den samlede indenlandske omsætning – er stor.

Samhandel som indikator for økonomisk aktivitet

Når der er tale om en lavkonjunktur ser man ofte, at der er tendenser til at samhandlen med udlandet er aftagende. Årsagen til denne adfærd kan være et fald i efterspørgslen på de importerede produkter som følge af lavere købekraft. I det tilfælde hvor der er økonomisk opsving – dvs. højkonjunktur – er der derimod ofte tale om en stigende aktivitet i handlen med udlandet. Statistikken over Grønlands udenrigshandel anses derfor som en af indikatorerne for konjunkturbevægelser i økonomien.

Eksporten

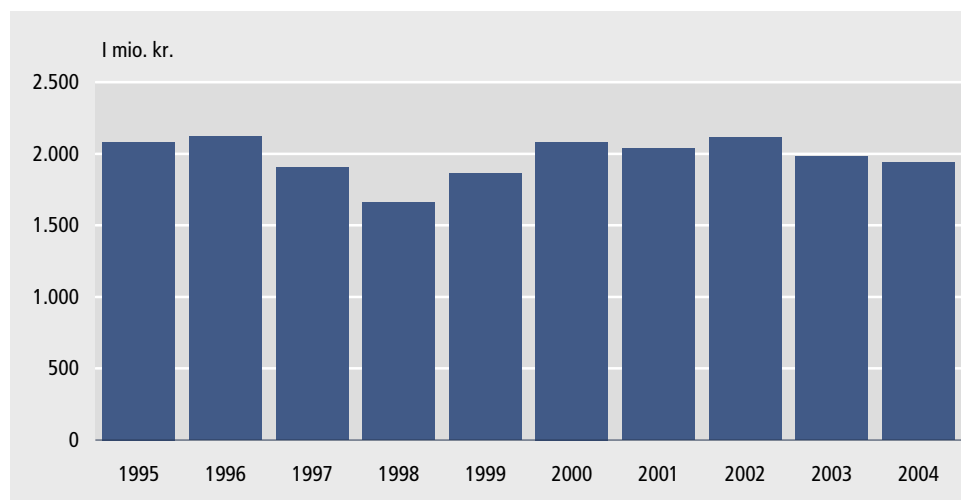
Eksporten er først og fremmest en indikator for internationale afsætningsmuligheder for grønlandske produkter. Da fiskerisektoren står for næsten hele værdien af den samlede eksport, hænger udviklingen i eksporten tæt sammen med udviklingen i fiskeriet. Nedenstående figur 6 viser udviklingen i den grønlandske eksport i faste priser i perioden fra 1995 til 2004.

Problemer med sammenlignelse af tal før og efter 2003

Det er vigtigt at bemærke, at der er visse begrænsninger i sammenligningsmulighederne før og efter 2003. Det skyldes, at Told og Skat i Danmark pr. 1. januar 2003 ændrede procedurer i forbindelse med registrering af import og eksport. Den vigtigste ændring var, at det nu er muligt at lave ”mundtlige” registreringer for varer med en tærskelværdi under 3.000 kr. I praksis betyder ”mundtlig” indberetning det samme som ”ingen registrering”.

På grund af ovennævnte ændringer i registreringskravene hos Told og Skat i 2003, kræves varsomhed ved sammenligning og tallene for 2003 og 2004 vil være undervurderede i forhold til tidligere år. Tallene for 2004 er desuden foreløbige tal.

Figur 6. Eksporten i faste priser. 1995-2004

Eksporten faldt i 2004

Eksporten i 2004 er faldet med 2,1 pct. eller 42 mio. kr. i forhold til 2003. Det indikeres i figur 6, at eksporten i faste priser har svinget med op til 27,8 pct. eller ligget mellem 1.657 og 2.119 mio. kr. de sidste 10 år. Det laveste niveau forekom i 1998 og eksporten toppede i 1996. Det skal dog bemærkes at tallene for 2004 er foreløbige, hvorfor der senere kan forekomme ændringer.

Eksporten i 2004 på laveste niveau siden 1999

I tabel 2 ses et eksportindeks over udvalgte varegrupper. Tabellen viser, at der i perioden fra 2001 til 2002 har været en stigning i indekset fra 98 i 2001 til 102 i 2002, svarende til en stigning på ca. 4 pct. Dette vendte i 2003 hvor der viste sig et fald i eksporten, dette fald er fortsat ind i 2004. Da varegruppen *næringsmidler og levende dyr* udgør en betydelig del af eksporten er faldet i denne gruppe den primære forklaring på det fortsatte fald i det samlede indeks i 2004.

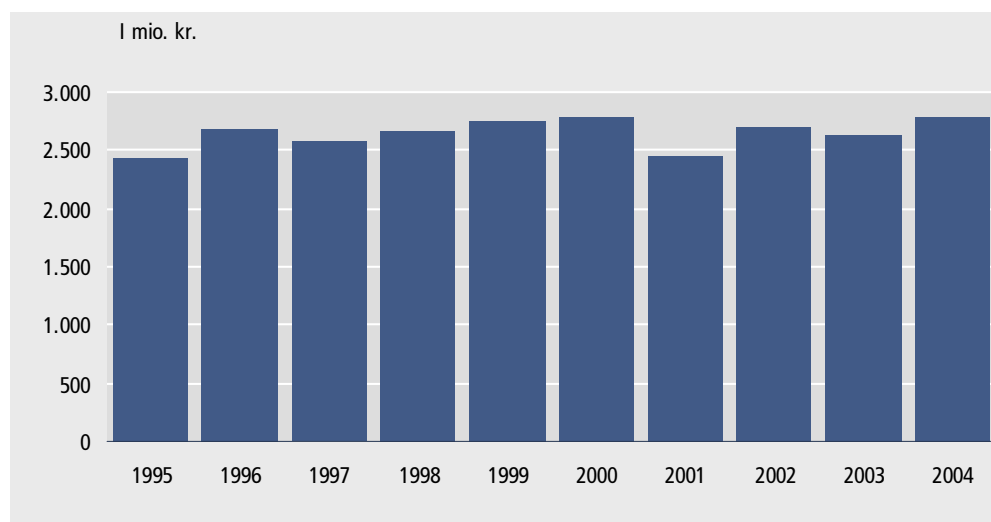
Tabel 2. Indeks over eksportværdien fordelt på udvalgte varegrupper. 1998-2004¹

1995 = 100	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
I alt	80	89	100	98	102	95	93
Næringsmidler og levende dyr	80	91	102	93	100	95	87
Bearbejdede varer	53	61	52	65	94	83	93
Maskiner og transportmidler	19	19	31	139	154	43	39
Diverse varer og transaktioner	107	101	141	335	190	177	192

¹ Værdier er deflateret med forbrugerprisindekset 1995 = 100.

Importen Nedenstående figur 7 viser udviklingen i den grønlandske import, målt i faste priser i perioden fra 1995 til 2004.

Figur 7. Importen i faste priser. 1995-2004

Importen er et udtryk for den indenlandske efterspørgsel efter udenlandske varer og hænger tæt sammen med forbruget, som bl.a. bestemmes af den enkeltes nuværende og forventede fremtidige indkomst. Det betyder, at importstatistikken i en vis grad kan benyttes som en indikator for forventningen til den fremtidige økonomiske udvikling i landet.

Stigning i importen i 2004

Der er sket en stigning fra 2003, hvor importen var på 2.627 mio. kr. til 2004, hvor importen var 2.781 mio. kr. Den samlede import svinger mindre end den samlede eksport. Figur 8 indikerer, at den samlede import har svinget med 14,4 pct. eller har ligget mellem 2.431 og 2.781 mio. kr. de sidste 10 år. Det laveste niveau forekom i 1995 og det højeste niveau i 2000.

I tabel 3 ses et indeks over importværdien fordelt på udvalgte varegrupper fra 1998 til 2004.

Tabel 3. Indeks over importværdien fordelt på udvalgte varer. 1998-2004¹

1995 = 100	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
I alt	110	113	114	101	111	108	114
Næringsmidler og levende dyr	148	146	131	127	135	189	203
Bearbejdede varer	105	105	66	61	103	103	108
Maskiner og transportmidler	110	126	127	117	125	111	115
Diverse varer og transaktioner	93	82	79	68	57	7	8

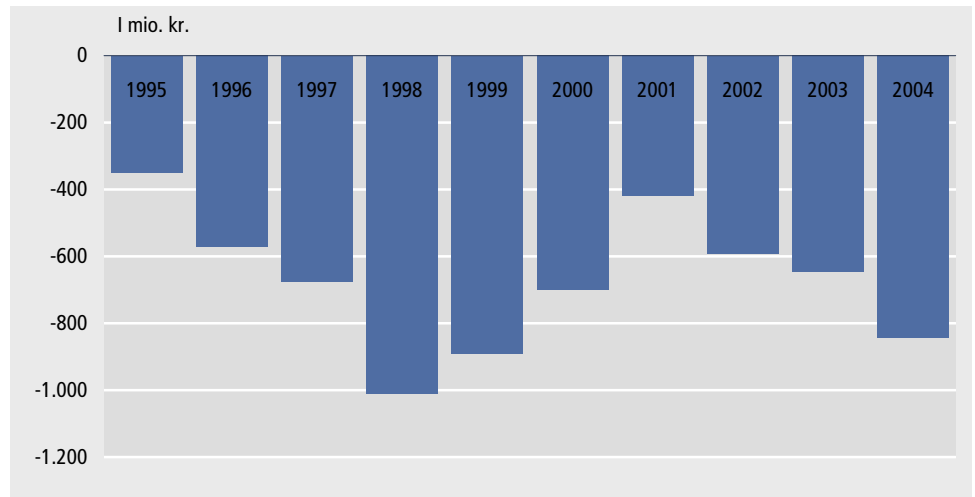
¹ Værdier er deflateret med forbrugerprisindekset 1995 = 100.

Det fremgår af tabel 3, at der i 2004 er sket en stigning i det samlede importindeks på 5,6 pct. fra 2003 til 2004 således, at niveauet var oppe på niveauet for 2000, der er det højeste i de sidste 10 år.

Handelsbalance underskuddet øget i 2004

Nedenstående figur 8 giver et overblik over udviklingen i den grønlandske handelsbalance i faste priser (1990-priser). Figuren viser, at handelsbalancen i de sidste ti år har været i underskud. Det er vekslet mellem at være stigende og faldende i perioder af to til tre år.

Figur 8. Udviklingen i den grønlandske handelsbalance. 1995-2004

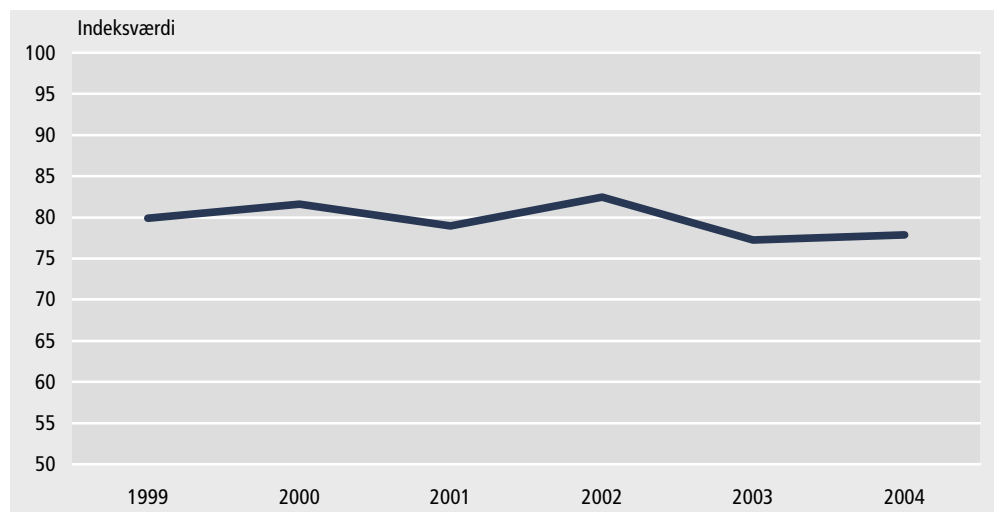
Indførselsafgifter

Nogle varer der importeres er pålagt en såkaldt indførselsafgift. Afgiften pålægges varen ved udskibning og tilfalder Landskassen. De umiddelbare effekter heraf er dels ændret forbrugsadfærd dels skabelse af et provenu. I indekset indgår primært fødevarer, køretøjer, cigaretter og alkohol.

Indførselsafgifterne kan ses som en indirekte konjunkturindikator, afledt af importstatistikken, som er beskrevet ovenfor.

I figur 9 fremgår den indekserede værdi af indførselsafgifterne i perioden 1999 til 2004 (1999 juli=100).

Figur 9. Udviklingen i indførselsafgifter, gnsn. 1999-2004

Af figur 9 fremgår det, at provenuet ved opkrævning af importafgifter er faldet med 2,5 pct. fra 1999 til 2004. En væsentlig del af afgiften fremkommer fra cigaretter og

alkohol. Afgiften på cigaretter blev senest sat op 7. december 2003 og før det 6. oktober 1999. Importen af cigaretter er siden faldet. Lagerforskydninger indenfor især alkohol og cigaretter kan fra år til år påvirke indekset så det fremkommer som et udsving i form af skiftevis stigninger og fald i indekset.

Tabel 4. **Udviklingen i indførselsafgifter, kvartalsvis 1999-2004**

Juni 1999 = 100	Gnsn.	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
1999.....	79,9	44,6	75,9	90,5	108,5
2000.....	81,6	41,8	80,6	101,3	102,7
2001.....	79,0	51,8	69,1	89,7	105,4
2002.....	82,4	52,7	70,9	102,9	103,2
2003.....	77,2	48,3	71,9	91,8	97,0
2004.....	77,8	50,5	71,5	91,4	97,9

Det fremgår af tabel 4, at den største afgiftsbetaling foretages i 4. kvartal, bortset fra året 2004 er afgiftsbetalingen mere end dobbelt så stor som i 1. kvartal. Mange steder i landet er der kun isfrit få måneder om året, disse områder besejles hovedsagligt sent på året. Den afledte effekt af disse vejrforhold er disse lidt skæve afgiftsbetalinger, jf. at afgiftsbetalingen foretages umiddelbart før afskibning fra Danmark.

Forbrug

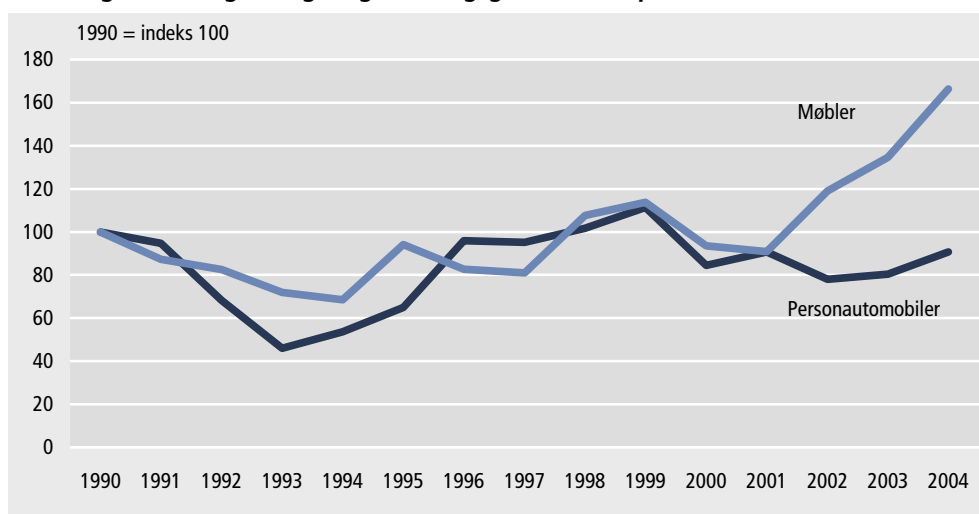
I forlængelse af udenrigshandelsstatistikken vises i dette afsnit indikatorer for forbrugernes forventninger til den fremtidige økonomiske udvikling.

Forventningsindikatorer

Udviklingen i forbruget af mellemlange og langvarige forbrugsgoder kan anvendes til at vurdere forbrugernes forventninger til økonomien. Hvis forventningen hos forbrugerne er højere fremtidige indkomster, kan det forventes at de justerer deres forbrugsmønster, enten ved at låne eller bruge af deres opsparing. Det omvendte vil være gældende hvis der er tvivl om de fremtidige indkomster.

Nedenstående figur 10 viser udviklingen i værdien af importen af udvalgte langvarige forbrugsgoder fra 1990 til 2004, biler er eksklusive afgifter.

Figur 10. Udviklingen i udvalgte langvarige forbrugsgoder i faste priser. 1990-2004

Importen af møbler er steget i 2004

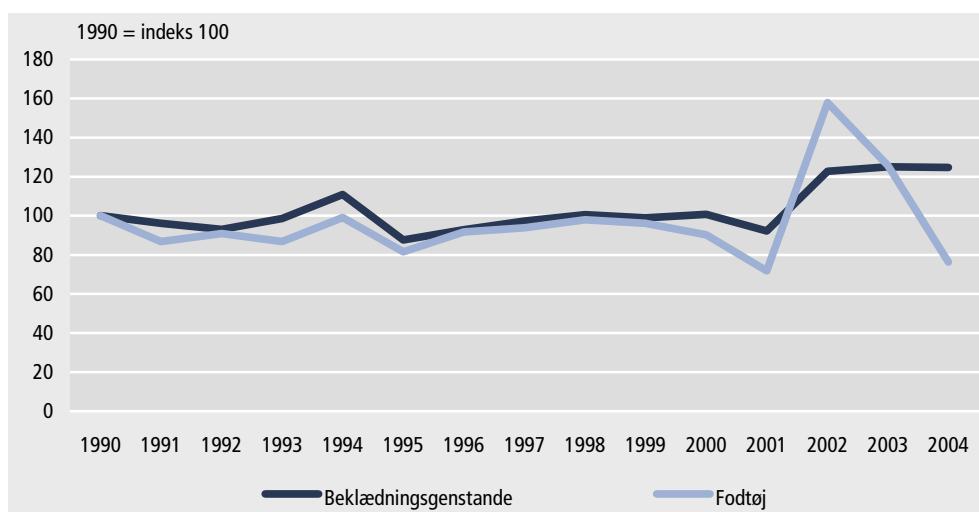
Møbelimporten steg i 2004 med 23,5 pct. i forhold til 2003. Siden 2001 er indekset steget med 83 pct. for møbler.

Af figur 10 fremgår det, at begge kurver var faldende i begyndelsen af 1990'erne, dvs. at forbrugerne dengang købte færre nye varer. I midten af 1990'erne skete der en stigning i importen af biler. Derimod faldt importen af møbler i perioden fra 1995 til 1997. I 2000 ses en nedgang i importen af møbler, en udvikling som vender i 2002, hvor der sker en betydelig stigning i importen på 40,3 procent i forhold til 2001.

Importen af biler

Importen af biler er stigende. Fra 2003 til 2004 er indekset steget med 13,0 pct. mens stigningen fra 2002 til 2003 var 3,0 pct. Den foreløbige kulmination var i 1999 med indekseværdi 111,3.

Figur 11. **Udviklingen i udvalgte mellemlange forbrugsgoder i faste priser. 1990–2004**

Ovenstående figur 11 viser udviklingen i værdien af importen af udvalgte mellemlange forbrugsgoder. Det ses, at begge kurver i figur 11 tilnærmelsesvis følger samme udvikling i perioden 1990-2001.

Forbruget af fodtøj faldt igen i 2004

Forbruget af fodtøj toppede foreløbigt i 2002 med indeksværdi 158, siden er forbruget faldet tilbage til næsten samme niveau som i 2001. I forhold til 2003 er indekset i 2004 faldet med 39,3 pct.

Beklædningsgenstande

Forbruget af beklædningsgenstande var konstant i 2004 i forhold til 2003. Efter at have udvist en svagt faldende tendens i starten af halvfemserne steg importværdien af beklædningsgenstande frem til 1994, hvor der skete en betydelig fald i importværdien. Fra 1995 og frem til 2000 var der en svagt stigende import af beklædningsgenstande, hvorefter der i 2001 skete et kraftigt fald til indeks 92,2. Fra 2001 til 2002 steg importværdien derimod med 38,9 procent til indeks 128,1, men faldt i 2003 til indeks 108.

Forbehold

Størrelsen af importen giver kun et estimat for forbruget i Grønland. Importerede varer behøver principielt set ikke blive forbrugt i landet, selvom det må formodes at langt hovedparten af varerne bliver det. Der kan være tale om videresalg af de importerede varer, fx cigaretter og alkohol til toldfrit salg i lufthavnen Kangerlussuaq, ligesom lagerforskydninger kan have en væsentlig betydning.

Priser

Forbrugerpriserne som konjunkturindikator

Forbrugerprisindekset kan anvendes til at vurdere den økonomiske aktivitet i samfundet. En højere økonomisk aktivitet skaber højere indkomster og dermed pres på priserne. Det skal dog bemærkes, at ændringer i forbrugerprisindekset ikke nødvendigvis afspejler ændringer i aktiviteten i samfundet, idet en del inflation skyldes udenlandske forhold. F.eks. medfører stigningen i priserne for importerede varer en ændring i forbrugerprisindekset. Derfor bør denne konjunkturindikator tolkes med forsigtighed.

Priserne steg 1,1 pct. i 2004

I perioden januar 2004 til januar 2005 steg forbrugerprisindekset med 1,1 pct. – fra indeks 117,4 til indeks 118,7 (juli 1995 = indeks 100). Stigende verdensmarkedspriser på olie har drevet en stor del af stigningen mens fødevarer der vægter relativt tungt i indekset er steget pænt.

Tabel 5. Udviklingen i forbrugerprisindekset fra januar 1999 til januar 2005

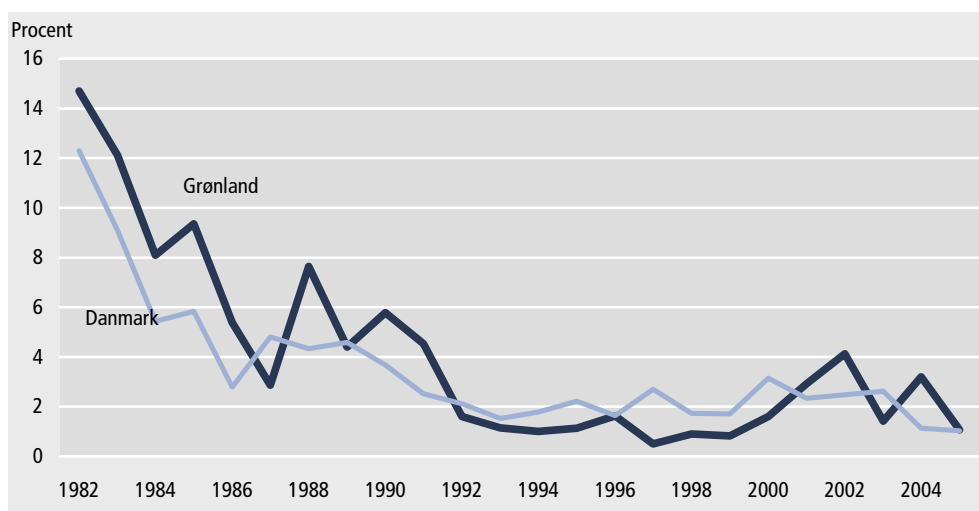
	Jan. 1999	Juli 1999	Jan. 2000	Juli 2000	Jan. 2001	Juli 2001	Jan. 2002	Juli 2002	Jan. 2003	Juli 2003	Jan. 2004	Juli 2004	Jan. 2005
Juli 1995 = 100	103,0	103,5	104,7	105,3	107,7	108,7	112,2	112,9	113,8	115,0	117,4	117,7	118,7
	Procent												
Helårlig stigning (juli-juli)	.	0,7	.	1,8	.	3,2	.	3,9	.	1,9	.	2,3	.
Halvårlig stigning	0,2	0,5	1,2	0,6	2,3	0,9	3,2	0,6	0,8	1,1	2,1	0,2	0,8

Næsten ens inflation i Grønland og Danmark

Den procentvise ændring i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Danmark var i perioden fra januar 2004 til januar 2005 på 1,0 pct. Som tidligere nævnt var den procentvise stigning i det grønlandske forbrugerprisindeks i samme periode på 1,1 pct.

Det fremgår af figur 12, at den procentvise ændring i forbrugerprisindekset op gennem 1990'erne generelt var lavere i Grønland end i Danmark. Siden 2000 har dette billede dog ikke været så entydigt, idet den grønlandske inflation har ligget væsentligt højere end den danske i 2002 og igen i 2004. Derudover fremgår det af figur 12, at inflationen op gennem 1980'erne og 1990'erne generelt har været faldende for begge lande.

Figur 12. Årlige procentvise ændringer i forbrugerprisindekset (inflationsraten) i Grønland og Danmark fra januar 1982 til januar 2005

Boliger

Indeks over bygge- og anlægsomkostninger

Indeks over bygge- og anlægsomkostninger er steget

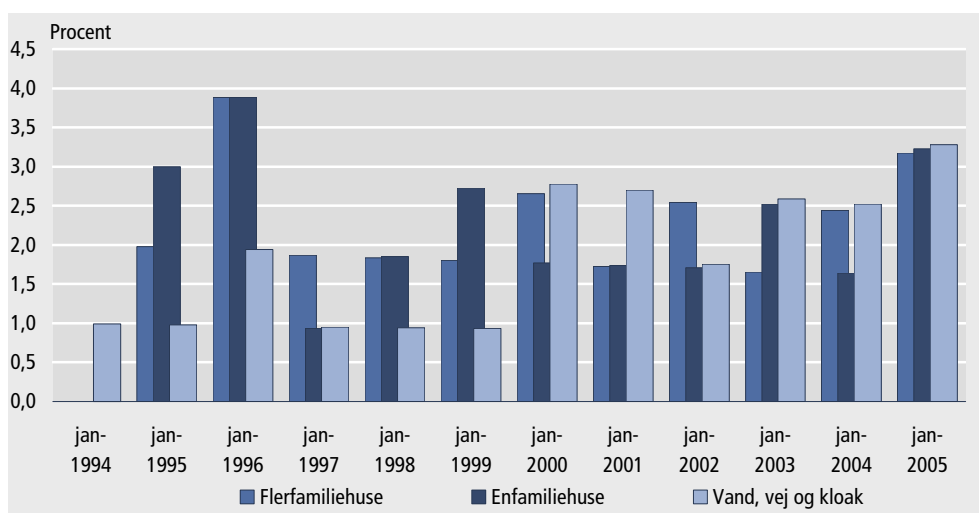
Til brug for regulering af overslag udarbejdes to gange årligt i januar og juli et indeks over bygge- og anlægsomkostninger for henholdsvis en- og flerfamiliehuse samt for vand-, veje- og kloakanlæg. Fra januar 2004 til januar 2005 er indekset over bygge- og anlægsomkostninger for enfamiliehuse steget fra 124 til 128 (1992 = 100), en stigning på 3,2 pct.

Tabel 6. Indeks over bygge- og anlægsomkostninger fra januar 1999 til januar 2005

1992 = 100	Jan 1999	Juli 1999	Jan 2000	Juli 2000	Jan 2001	Juli 2001	Jan 2002	Juli 2002	Jan 2003	Juli 2003	Jan 2004	Juli 2004	Jan 2005
Enfamiliehuse	113	114	115	116	117	119	119	121	122	123	124	126	128
Flerfamiliehuse	113	114	116	117	118	120	121	122	123	125	126	128	130
Vej/vand/kloak	108	110	111	112	114	116	116	118	119	121	122	124	126

Derudover fremgår det af tabel 6, at indekset for flerfamiliehuse er steget i samme periode, fra indeks 126 til indeks 130, hvilket ligeledes svarer til en stigning på ca. 3,2 pct. Indekset for vand-, vej- og kloakanlæg er i samme periode steget med 3,3 pct.

Figur 13. Årlige vækstrater i byggeomkostningerne. 1994-2005

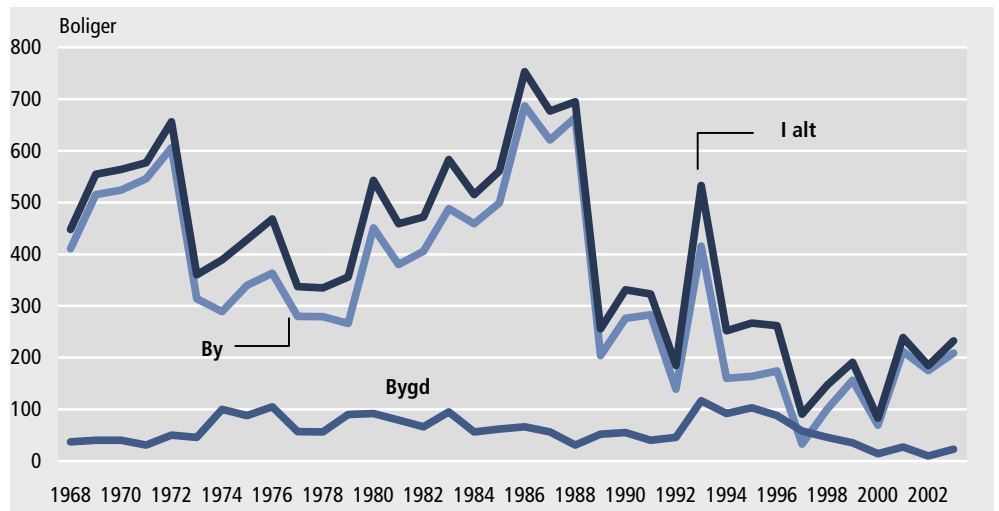

Tilgangen af boliger

Boligbyggeriet er en langsigtet investering. Byggeaktiviteten er generelt temmelig følsom/ustabil og kendetegnet ved at være let påvirkelig over for udsving i rente- og inflationsforventningerne i markedet. Dvs. den førte økonomisk politik har stor indvirkning på byggeriet.

Data Boligbyggeriet er baseret på ibrugtagningstilladelser som kommunen har udstedt. En bolig er først nøglefærdig ud fra statistikken, når ibrugtagningstilladelsen er givet.

Figur 14. Boligbyggeriet, 1968-2003

209 nye boliger i 2003

I 2003 var tilgangen af boliger i byerne på 209. Det samlede antal boliger i byer og bygder var 232 boliger i 2003. Som det fremgår af figur 14 bliver der hovedsagligt bygget nye boliger i byerne. Byggeriet er i fremdrift efter i 2000 at have ramt det foreløbigt laveste niveau på 83 ny boliger i hele landet.

Boligmanglen er regionalt bestemt. Særligt i Nuuk hvor befolkningsvæksten de seneste 16 år, har været på 146 borgere om året i gennemsnit. Andre steder i landet er efterspørgslen så lille, at bygningerne rives ned pga. manglende brug.

Lovgivning

Den politisk førte boligpolitik har betydning for opførelsen af boliger. Siden 1. januar 1990 er der givet tilskud ved opførelsen af andelsboliger. Fra 1998 blev finansieringsformen 10/40/50, en ordning der fra 2002 gælder alle former for opført byggeri, dvs. gældende for det private, det offentlige og virksomheder.

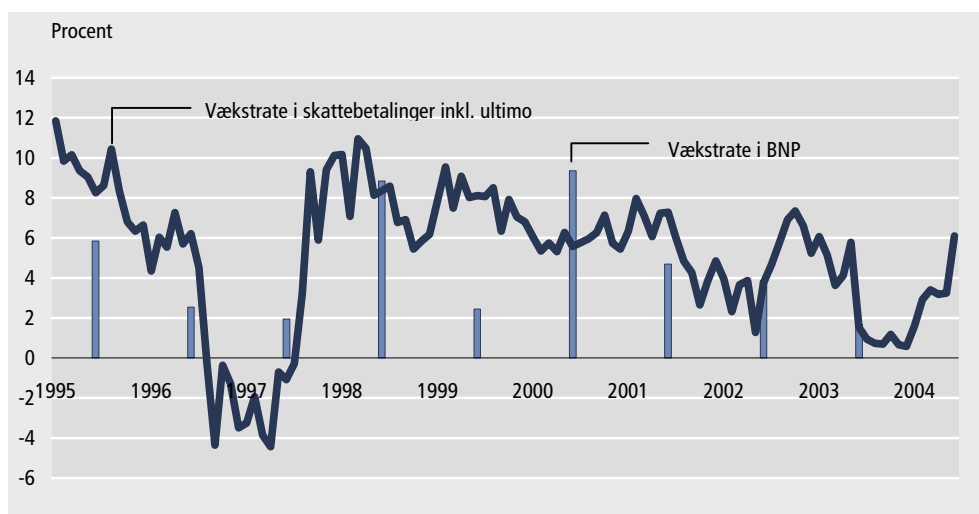
3. Automatiske stabilisatorer

I perioder med høj økonomisk aktivitet er der oftest lav ledighed. Samtidig oplever det offentlige øgede indtægter fra såvel direkte som indirekte skatter. I perioder med økonomisk lavkonjunktur stiger arbejdsløsheden til gengæld, bl.a. fordi forbruget er lavere og der investeres mindre. Den stigende arbejdsløshed betyder, at det offentlige oplever større udgifter til overførselsindkomster. Derimod får det offentlige igen øgede indtægter fra bl.a. skatter, når den økonomiske aktivitet igen stiger.

Udligning af konjunkturudsving

De øgede skattebetalinger i opgangstider er med til at begrænse den stigende private mulighed for forbrug, mens øgede overførselsindkomster i tider med ringe økonomisk aktivitet, er med til at opretholde det private forbrug. Disse effekter kaldes for de **automatiske stabilisatorer**, fordi de er med til at mindske udsvinget i en konjunktur bølge.

Figur 15. Glidende gennemsnit for årlige vækstrater i skattebetalinger fra personer samt vækstrater i Bruttonationalproduktet fra januar 1995 til december 2004

BNP og skattebetalinger

Figur 15 viser udviklingen i vækstraterne i Bruttonationalproduktet (BNP) og skattebetalinger fra personer inkl. ultimo betalinger i Grønland. Bemærk den tætte sammenhæng mellem vækstraten i skattebetalinger og vækstraten i BNP. Figuren angiver de årlige vækstrater.

Vækstraten for skatteindbetalingerne i december 1995 er fx udregnet som forskellen mellem skatteindbetalingerne for december 1995 og 1994 i forhold til niveauet for skatteindbetalingen december 1994. Figuren illustrerer på den måde en udvikling i de automatiske stabilisatorer. Se metodeafsnittet sidst i publikationen for en detaljeret beskrivelse.

De økonomiske udsving indsnævret

Af figuren fremgår det, at der i perioden fra midten af 1996 til midten af 1997 har været en lavkonjunktur, hvor væksten i skatteindbetalingerne var negativ. I den følgende periode ses det, at der er et økonomisk opsving. Her er der voksende skatteindbetalinger, som er med til at begrænse mulighederne for forbrug under højkonjunktoren. I hele det undersøgte tidsrum fra 1995 til 2004 ses det, at der er en konjunktur bølge, som varierer med nogle års mellemrum, mens de økonomiske udsving i perioden 1998-2003 synes at være aftaget.

4. Metode

Glidende gennemsnit:

Gennemsnitsberegning som anvendes til at udjævne udsving i en tidsserie.

Et glidende gennemsnit for juni 1992 udregnes på følgende måde:

$$\frac{jan92 + feb92 + \dots + dec92}{12}$$

Et glidende gennemsnit for juli 92 udregnes derimod som :

$$\frac{feb92 + mar92 + \dots + jan93}{12},$$

hvor 12 angiver antallet af måneder. Selve ordet glidende gennemsnit stammer fra, at der glidende medtages naboværdier i en gennemsnitsberegning. Dette fremgår også af ovenstående eksempler.

Vækstrate:

En variabels ændring over tid i forhold til variabelens størrelse i udgangspunktet. Hvis fx indkomsten, som tidligere var 25.000 kr. vokser med 1.000 kr. i løbet af et år udregnes vækstraten til: $(1.000/25.000) * 100 = 4$ pct.

Procentvis ændring:

Den procentvise ændring udregnes på følgende måde: Hvis fx renten stiger fra 5 til 6 pct. svarer det til en stigning på: $(6/5 - 1) * 100 = 20$ pct.

Procentpoint:

Differencen mellem to procenttal måles i procentpoint. Procentpoint må ikke forveksles med den procentvise ændring. Hvis renten fx stiger fra 5 til 6 pct. er renten dermed steget med 1 procentpoint – mens den procentvise stigning vil være 20 pct.

Deflatering:

En metode til at fjerne inflationens påvirkning på udviklingen i en tidsserie. Således kan sammenligning over tid ske ved division af tidsserien med forbrugerprisindekset ganget med 100.

Forbrugerprisindekset:

Til belysning af prisudviklingen udregnes et forbrugerprisindeks. Grønlands Statistik udsender ultimo december og juni skemaer, hvor vi beder 125 dagligvareforretninger, specialbutikker, servicevirksomheder, samt en række kommuner oplyse ca. 3.000 priser, fordelt på omkring 400 varer og tjenester, der er repræsentative for forbruget i Grønland. Disse indgår med selvstændig vægt i forbrugerprisindekset. Beregningsmetoden er nærmere beskrevet i *Opgørelsen fra Grønlands Statistik, Konjunkturstatistik 1996:3*.

Ledighed:

Statistikken er baseret på Grønlands Statistiks ledighedsregister. Statistikken omfatter de 15-62-årige, der har henvendt sig til kommunernes arbejdsmarkedskontorer for at få anvist arbejde. Hver måned modtager Grønlands Statistik stamkortoplysninger eller elektroniske indberetninger om de ledige fra arbejdsmarkedskontorerne. Der modtages oplysninger om de lediges fødested, alder, uddannelse, hvilke dage de har henvendt sig samt hvilke dage de har fået anvist et arbejde.

Grønlands Statistik ledighedsstatistik omfatter kun personer, der er født i Grønland. Personer der søger arbejde under ferie eller uddannelse, betragtes ikke som ledige, og indgår derfor ikke i statistikken.

1. *Ledighed medio* er et udtryk for den andel af de ledige, der har været ledige midt i en given måned. Dette er et tilnærmet udtryk for den gennemsnitlige ledighed.
2. *Berørte af ledighed* fortæller direkte hvor mange personer, der i løbet af en måned har henvendt sig til arbejdsmarkedskontoret som arbejdssøgende.

Udenrigshandel

Oplysningerne om udenrigshandelen indhentes af Danmarks Statistik fra følgende kilder:

1. Fra det danske udførselssystem trækkes oplysninger om Danmarks eksport til Grønland
2. Fra Toldfunktionen i Aalborg indsamles oplysninger om Grønlands import fra andre lande via Danmark i de tilfælde, hvor der ikke angives fuldstændige eksportoplysninger i Danmark. Endvidere indsamler Toldfunktionen oplysninger om Grønlands eksport.

Skatteindbetalinger:

Skatteindbetalingerne udregnes på baggrund af oplysninger fra Skattedirektoratet. Indberetningerne sker på månedsbasis. På baggrund af disse oplysninger udregnes der et glidende gennemsnit over 12 måneder for skattebetalinger.

Størrelsen *inklusiv ultimo* udregnes ved at korrigere oplysningerne for eventuelle efterbetalinger, så efterbetalingerne bliver ligeligt fordelt på alle årets måneder.

Størrelserne *eksklusiv ultimo* beregnes på samme vis, men korrigeres ikke for eventuelle efterbetalinger.

Rejeværdiindekset:

På baggrund af udenrigshandelen udregnes et indeks, der viser udviklingen af værdien af de eksporterede rejer. Indekset viser således en udvikling i både priser og mængder.

Detailomsætningsindekset:

Indekset er udregnet på baggrund af oplysninger indberettet af en række grønlandske detailvareforretninger. Indekset belyser udviklingen i omsætningen i detailhandlen og kan anvendes som et estimat for det private forbrug.

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse:

Finn Christensen – FICH@gh.gl
Jane Rusbjerg – JARU@gh.gl

Konjunkturstatistik 2005:1

29. april 2005

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: 34 50 00 · Fax: 32 29 54
www.statgreen.gl · e-mail: stat@gh.gl

